

جامعه جهانی در تأمین عدالت برای قربانیان ناکام بوده است!

اگست ۲۰۱۴

طبق برنامه قبلاً اعلام شده بخش اعظم نیروهای نظامی ایالات متحده تا ختم سال ۲۰۱۴ افغانستان را ترک خواهند کرد. ادامه حضور بخش کوچکی از آنها بر بنیاد دیگری یعنی قرارداد استراتژیک خواهد بود. چون خاتمه حضور نیروهای ایالات متحده و ناتو بر اساس فیصله نامه شورای امنیت مؤسسه ملل متحد (۱۳۸۶ مؤرخ ۲۰ دسمبر ۲۰۰۱) و مصوبه های تمدیدیه آن (نزدیک شده است، هم افغانها و هم جهانیان به ارزیابی این مسئله میپردازند که از آنچه توسط مؤسسه ملل متحد، ایالات متحده، انگلستان و سایر متحدین شان وعده داده شده بود بکدامها عمل شده است؟

التیام زخمهای بازماندگان قربانیان جنایات جنگ و قربانیان جرایم علیه بشریت طی دو نیم دهه قبل از کنفرانس بن از طریق تطبیق برنامه عدالت انتقالی یکی ازین وعده ها بود. البته بدین منظور گامهای مقدماتی برداشته شد. تأسیس کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان و تهیه دو گزارش مهم در رابطه با خواست مردم برای تطبیق عدالت و گزارش درمورد جنایت انجام یافته از جانب این کمیسیون گامهای مهم محسوب میشوند. اما فقدان اراده سیاسی قوی رهبران دول بزرگی که قبلاً اظهار پشتیبانی ازین برنامه نموده بودند، برای شکستن مقاومت آنانیکه در عقب "منشور عفو" قرار داشتند، باعث به تعلیق درآمدن این پروسه شد. عدم تطبیق برنامه عدالت انتقالی در وقت وزمانش علت العلل بن بست فعلی انتخابات و سایر مشکلات که احتمالاً در سایر زمینه ها هم متباز خواهد شد، میباشد.

از جانب دیگر در همین دوره تقریباً سیزده ساله که قوای خارجی مسؤلیتهای در درجات روبه کاهش در امور امنیتی افغانستان داشته اند، هم نیروهای خارجی وهم ارگانهای امنیتی جدید افغانستان در جریان برخی عملیتهای نظامی و یا فعالیتهای امنیتی به افراد ملکی صدمات مالی و جانی وارد کرده اند. بایست این حوادث مورد بررسی و مرتکبین آن مورد تحقیق قرار میگرفتند و در صورت اثبات جرم جنگی و یا جنایت علیه بشریت عاملین آن محاکمه و مجازات میشدند. البته تا حدودی که مربوط به نیروهای خارجی میشود، پروسه تحقیق و مجازات در چند مورد معین عملی شده است اما سایر موارد تا اکنون مسکوت مانده اند. "آنچه در تاریکی گذاشته شده" عنوان گزارشیست که در همین رابطه توسط سازمان عفو بین المللی بعد از تحقیق در مورد ده عملیات نظامی توأم با تلفات ملکی قوای نظامی ایالات متحده در فاصله سالهای ۲۰۰۹ و ۲۰۱۳ تهیه و نشر شده است. تعداد قربانیان ملکی این عملیاتها ۱۴۰ نفر بوده سازمان عفو بین المللی با ۱۲۵ نفر از بازماندگان این قربانیان در چوکات گزارش تحقیقی مذکور صحبت نموده است. آنچه از بازماندگانیکه با عفو بین المللی صحبت نموده اند خواستار تأمین عدالت شده اند.

سخنگوی وزارت دفاع ایالات متحده درین رابطه گفته است: "درمواردیکه مرگ یا زخمی شدن افرادملکی مطرح بوده، حین ارزیابی عملیات انجام شده به علتیابی تلفات ملکی پرداخته ایم. ازینطریق کوشیده ایم اطمینان حاصل کنیم که تمام معیارهای ممکنه برای جلوگیری از تلفات ملکی مد نظرگرفته شود." گزارش یوناما در رابطه با تلفات ملکی درنیمه اول سال ۲۰۱۴ درگراف مندرجه در صفحه ۳ تعداد تلفات ملکی ایجاد شده توسط نیروهای طرفدارحکومت، نیروهای مخالف حکومت وسایروقایع (وقایعی که مسؤل آن تثبیت نشده) را بصورت مقایسوی ترسیم نموده است. طبق این گراف تلفات ملکی عملیات نظامی نیروهای طرفدارحکومت در سال ۲۰۰۹ سیصدودو نفر بوده است. این رقم درسالهای ۲۰۱۰ و ۲۰۱۱ با کمی تقلیل ادامه یافته ولی ازسال ۲۰۱۲ بدینسو ازرقم ۱۵۰ الی ۱۷۴ بالاترنرفته است. درحالیکه میزان تلفات ناشی ازاعمال نیروهای ضددولتی (طالبان، گروه حقانی وحزب اسلامی حکمتیار) بخصوص ماینهای کنارجاده و عملیات انتحاری درجاهای مزدحم گراف صعودی داشته از رقم ۵۹۹ درسال ۲۰۰۹ به رقم ۱۲۰۸ درسال ۲۰۱۴ ازدیاد یافته است. میتوان گفت با تقلیل تدریجی سهم نیروهای خارجی درعملیاتها، ومحتاط شدن ایشان در رابطه با افرادملکی تعداد تلفات ملکی درعملیتهای دولت وپشتیبانانش تقلیل یافته است. هرسال تلفات حدود ۱۰۰ الی ۲۰۰ فردملکی که یوناما دلایل کافی برای نسبت دادن آنها بیکی از دوطرف فوق نیافته است، بحیث کتیگوری جداگانه درگراف شامل شده اند.

سفیرایالات متحده امریکا درافغانستان در رابطه با گزارش سازمان عفو بین المللی به خبرنگارپژواک گفت: "ما همه معیارهای لازم رارعايت کرده ایم تا ازتلفات ملکی جلوگیری شود. اگرمیخواهند به قربانیان تلفات ملکی کمک کنند، به قربانیان اعمال طالبان پردازند." سازمان عفو بین المللی میپذیردکه "ایالات متحده امریکا ومحدینش کوشش قابل ملاحظه برای جلوگیری ازتلفات ملکی انجام داده اند. با آنها پاسخ نیافتن عدالتخواهی بازماندگان قربانیان ملکی، ازنظر سازمان عفو بین المللی، بحیث نقطه تاریک قضیه بحال خود باقی میماند." ازجانب دیگر گفته های سفیرموصوف صرف نصف حقیقت را در بردارد. درست است که طالبان مسؤلیت قسمت زیادی از تلفات ملکی را بدوش میکشند وقانوناً مکلف به جوابدهی ازین اعمال خوددر برابر مردم افغانستان وجهان خواهند بود. اما سایر نیروهای نظامی که به افراد ملکی صدمه زده اند، در حدودخساره که وارد ساخته اند، مسؤل اند. مسؤلیت یک جانب، عدم مسؤلیت جانب دیگرجنگ را بیار نمی آورد. درگزارش سازمان عفو بین المللی میخوانیم: "میراث عملیتهای نظامی بین المللی میراث جدأ آلوده است، زیراقوای نظامی خارجی کشور را ترک میکنند بدون آنکه به عدالتخواهی بازماندگان تلفات ملکی پاسخی داده باشند."

"کمیته حقوق بشر فارو"